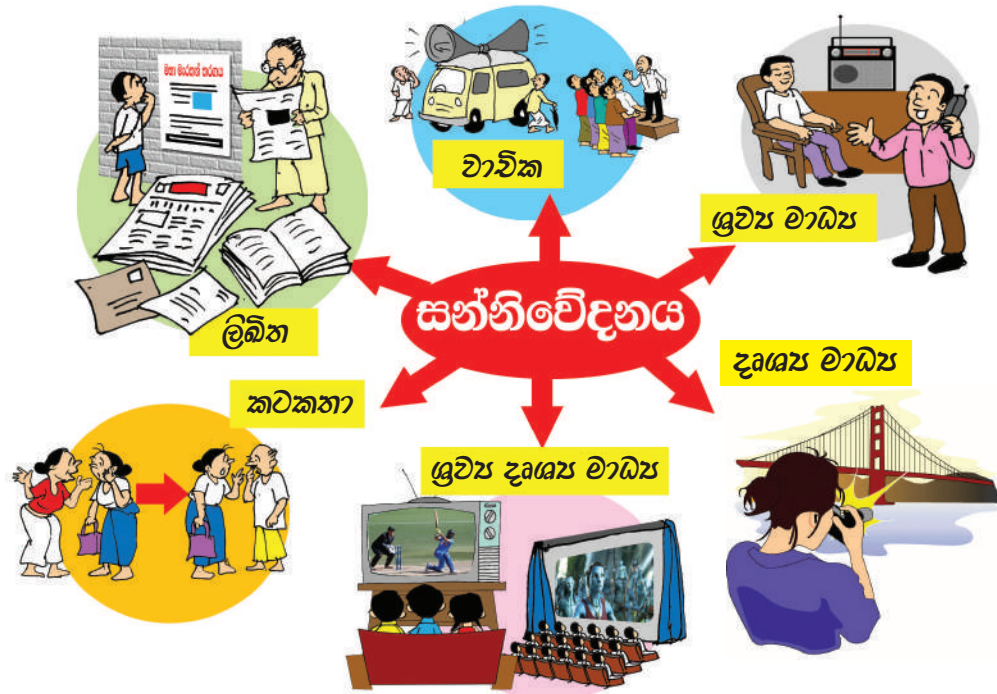

02

සන්නිවේදන ස්වරූප

අභිමතාර්ථ

මානවයා චින්තන ශක්තියෙන් යුක්ත වූ සාධකයක් ය. තනි ව කල්පනා කරමින් සිටි මානවයාට අත්‍යයන් සමග අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමට අවශ්‍ය විය. ඒ නිසා සන්නිවේදන ස්වරූප උපන්නේ ය. ඉඟි, ඉරියව් මෙන් ම හඬ ද මුල් කාලීන ව සන්නිවේදනය සඳහා යොදා ගනු ලැබිණි. පසු ව කටහඬ පාදක කර ගෙන භාෂාව බිහි විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලේඛනය බිහි විය. චිත්‍ර සටහන් ද සන්නිවේදනය සඳහා යොදා ගැනිණි.

තාක්ෂණයේ දියුණුව නිසා විවිධ සන්නිවේදන උපකරණ බිහි වීමෙන් සන්නිවේදන ස්වරූප වැඩි දියුණු විය. කථනය හා ලේඛනය මෙයින් ප්‍රමුඛස්ථානය ගනී. ඒ හැර විවිධ ශ්‍රව්‍ය - දෘශ්‍ය ස්වරූප ද සන්නිවේදනය සඳහා යොදා ගැනිණි. පසු කාලයේ දී මානව සමාජය විසින් විවිධ සංවිධාන පිහිටුවා ගන්නා ලදී. ඒ නිසා සංවිධාන තුළ සන්නිවේදනය භාවිත කිරීමේ ස්වරූප වඩාත් දියුණු විය. විධිමත් ලෙසත් අවිධිමත් ලෙසත් සන්නිවේදනය භාවිත වන ආකාරය හඳුනා ගන්නට පර්යේෂකයෝ සමත් වූහ.

මේ ආකාරයෙන් විවිධ සන්නිවේදන ස්වරූපවල මූලික ස්වභාව අධ්‍යයනය කරන්නට ඔබ යොමු කිරීම මේ පරිච්ඡේදයේ අභිමතාර්ථයයි.

2. සන්නිවේදන ස්වරූප

2.1 වාචික හා අවාචික සන්නිවේදනය

මානව ඉතිහාසය තුළ පළමුවෙන් ම බිහි වූ සන්නිවේදන ස්වරූපය නම් අවාචික සන්නිවේදනයයි. මෙහි අවාචික යන්නෙන් අදහස් වන්නේ වචන කතා නො කරන යන්ත්‍රය. කතා කරන්නට නොදත් මානවයා අත්, ඇඟිලි, මුහුණ, මුව ආදී ශරීරාංග මූලික කර ගනිමින් සංඥා හා සංකේත ගොඩ නගා ගත්හ. යම් අදහසක් ප්‍රකාශ කරන්නට ඔවුන්ට තමන්ගේ හඬ ද යොදා ගත හැකි විය. එය හඬ මිස භාෂාවක් නො වී ය. එපමණක් නොව වනයේ විවිධ දෑ එනම් ගස්, ගල්, ඇට කැබලි, කොළ අතු ආදිය අවාචික සංඥා හෝ සලකුණු ලෙස යොදා ගන්නට ඇත.

කට හඬ භාෂාවක් වශයෙන් සංවර්ධනය වීම නිසා වාචික සන්නිවේදනය බිහි විය. කථනයේ හඬ රටාව එකිනෙකා අතර වෙනස් වීම නිසා වාචික සන්නිවේදනය සමග ද අවාචික සන්නිවේදනය සංයෝග විය. මේ නිසා මානවයාට තමන්ගේ වාචික ප්‍රකාශය වඩාත් ඵලදායී කර ගන්නට හැකි විය. පසු කාලයේ දී අවාචික සන්නිවේදනය ද වාචික සන්නිවේදනය මෙන් අඛණ්ඩ ව දියුණු විය. ශබ්ද විකාශන යන්ත්‍ර, ගුවන්විදුලිය, දුරකථනය, රූපවාහිනිය හා සිනමාව වැනි විවිධ සන්නිවේදන මාධ්‍ය බිහි වීම නිසා වාචික සන්නිවේදනය විවිධ ආකාරයෙන් සංවර්ධනය විය. ඒ සමග ම අවාචික සන්නිවේදනය ද ලෝකයේ භාෂා ඉක්මවා යමින් අන්තර්ජාතික මට්ටමින් සංවර්ධනය වූ බව පෙනේ.

අප විසින් එදිනෙදා ජීවිතයේ දී බහුල ව භාවිත කරනුයේ අවාචික සන්නිවේදනයයි. දෙවනු ව වාචික සන්නිවේදනයයි. ඒ නිසා වාචික හා අවාචික සන්නිවේදනය පිළිබඳ හැදෑරීම එදිනෙදා ජීවිතයට වැදගත් වේ.

එක් පාසලක මාධ්‍ය සමාජයක් විසින් සංවිධානය කරනු ලැබූ වැඩසටහනකින් කොටසක් ඉදිරියේ දැක් වේ. වාචික හා අවාචික සන්නිවේදන ස්වරූප හා ඒවා ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය පිළිබඳ ව මෙහි සාකච්ඡා කෙරේ.

නිවේදක අසංක:

ආයුබෝවන්.... විද්‍යාලයීය මාධ්‍ය සමාජය විසින් සිවුවෙනි වරටත් පවත්වනු ලබන මාධ්‍ය හරසරණී වැඩ සටහනේ සමාරම්භක මොහොතටයි අපි දැන් සුදානම් ව සිටින්නේ.... අද වැඩසටහන සඳහා අප ආරාධනය පිළිගෙන මෙහි පැමිණි ආචාර්ය නිහාල් ජයරත්න හා ආචාර්ය නිශාන්ති සමරවීර මහත්ම මහත්මාවන්, පාසල වෙනුවෙන් ආයුබෝවන් කියා පිළිගන්නවා.

දේශකවරුන්:

ආයුබෝවන්,

නිවේදක අසංක:

සන්නිවේදනය කියන්නේ ලෝකයේ පැවැත්මට ඉවහල් වන ප්‍රබලතම සාධකයක්. එය සමාජ සම්බන්ධතා ගොඩ නගා ගැනීමේ දී එකිනෙකා අතර අදහස්, හැඟීම්, රුචි අරුචිකම් අවබෝධ කර ගැනීමට ඉවහල් වෙනවා. මිනිසා භාෂාව භාවිත කරමින් සන්නිවේදනයේ යෙදෙන අතර, අදහස් හුවමාරු කර ගැනීම සඳහා විවිධාකාර සන්නිවේදන ස්වරූප භාවිත කරනවා. ආචාර්ය ජයරත්න මහත්මාණන් අද කතා කරන්න යන්නේ මේ ස්වරූප හා ඒවායේ කාර්යයන් මොනවා ද කියලා.

ආචාර්ය ජයරත්න:

හොඳයි අසංක...මං මුලින් ම මතක් කරන්න ඕනෑ මෙම වැඩසටහනට සහභාගි වන අපේ දුවලා පුතාලා මේ සාකච්ඡාවේ වැදගත් කරුණු සටහන් කර ගන්න උත්සාහ කරන නිසා, වෙනදාට වඩා වැදගත් කරුණු තිරය මත දැක්වීමටත්, පින්තූර මගින් කරුණු තහවුරු කර ගැනීමටත් අවශ්‍ය මාධ්‍ය පහසුකම් අද සපයලා තිබෙන බව. සරල ව කියනවා නම් අප, ඒ කියන්නේ ග්‍රාහකයා තොරතුරු ලබා ගන්නා ආකාර තමයි සන්නිවේදන ස්වරූප කියලා කියන්නේ. ග්‍රාහකයා වෙත දැනුම, අදහස්, තොරතුරු ආදිය ගෙන ඒම සඳහා සන්නිවේදන ස්වරූප ගණනාවක් භාවිත කරනවා. ඒ තමයි...

සන්නිවේදන ස්වරූප

- වාචික සන්නිවේදනය
- අවාචික සන්නිවේදනය
- ශ්‍රව්‍ය සන්නිවේදනය
- ලිඛිත සන්නිවේදනය
- දෘශ්‍ය සන්නිවේදනය

මේ සන්නිවේදන ස්වරූප විධිමත් හෝ අවිධිමත් සන්නිවේදන ක්ෂේත්‍ර ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ.

නිවේදක අසංක:

හොඳයි ආචාර්ය ජයරත්න මහත්මාණනි, අපි මේ සන්නිවේදන ස්වරූපයන් ගෙන් වාචික සන්නිවේදනය කියන්නේ කුමක් ද? එයට පැවරෙන කාර්යයන් මොනවා ද කියලා කතා කරමු.

ආචාර්ය ජයරත්න:

හොඳයි... ඕනෑ ම රටක සන්නිවේදනය සඳහා පදනම වෙන්වේ භාෂාව.... ඉතින් මිනිසාගේ චින්තනය, තාර්කික ඥානය, පරිකල්පනය සහ නිර්මාණශීලීත්වය වැනි මානව ගුණාංග වාචික සන්නිවේදන ස්වරූප සමග බැඳී පවතිනවා. භාෂාව පදනම් කර ගෙන කථනය මගින් සිදු වන සන්නිවේදනය තමයි වාචික සන්නිවේදනය කියලා කියන්නේ..

නිවේදක අසංක:

හොඳයි... ආචාර්ය ජයරත්න මහත්මාණෙනි, වාචික සන්නිවේදනය සඳහා යොදා ගන්නා භාෂාව පිළිබඳ ව ටිකක් පැහැදිලි කළොත්....

ආචාර්ය ජයරත්න:

අසංක, මානව භාෂාව කව දා කොහොම ඇති වුණා ද කියලා ස්ථිර ව කියන්න බැහැ. නමුත් එය මිනිසා විසින් ම ඔහුගේ අවශ්‍යතාව මත නිර්මාණය කර ගත් බව නම් පිළිගන්න පුළුවන්. පුද්ගලයකුට දෛනික ජීවිතයේ දී තමන්ගේ අවශ්‍යතා ඉටු කර ගැනීමට වාචික සන්නිවේදනය අත්‍යවශ්‍ය වෙනවා. අපි බලමු භාෂාවේ මූලික කාර්යයන් මොනවා ද කියලා.

භාෂාවේ මූලික කාර්යයන්

- සිතීම විධිමත් කිරීම
- සැබෑ ව හඳුනා ගැනීම
- දැනුම සංරක්ෂණය
- පැවැත්ම පිළිබඳ සාධක ඉදිරියට ගෙන යාම
- වාචික ප්‍රකාශනය
- කාලය සන්නිවේදනය

නිවේදක අසංක:

හොඳයි ආචාර්ය ජයරත්න මහත්මාණෙනි, ඔබ කියන විදිහට භාෂාවට විවිධ කාර්යයන් පැවරෙනවා. ඒ වගේ ම වාචික සන්නිවේදනය සඳහාත් කාර්යයන් තියෙනවා ද ඒ මොනවා ද කියලා සඳහන් කළොත්...

ආචාර්ය ජයරත්න:

ඔව් අසංක.... අපි අනෙක් අය සමග සම්බන්ධතා පවත්වාගෙන යාමේදීත් එදිනෙදා වැඩ කටයුතුවල දීත් අපට අවශ්‍ය දේ නිසි පරිදි ඉටු කර ගැනීමට අප යොදා ගන්නේ වාචික සන්නිවේදනය. ඉතින්

මෙයටත් කාර්යයන් කීපයක් පැවරෙනවා. වාචික සන්නිවේදනයේ කාර්යයන්, ලෙස අන්තර් සම්බන්ධතා පවත්වා ගෙන යාම අන් අය සමග අදහස්, තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම මානව හැඟීම්, ආදරය, කරුණාව, දයාව ප්‍රකාශ කිරීම සාමාජීය වශයෙන් පැවැත්ම, ඉගෙනීම, ඉගැන්වීම, මග පෙන්වීම හා පෙලඹවීම, ගැටුම් නිරාකරණය, සාමය ගොඩ නැංවීම, ආවේග පිට කිරීම ආදිය දැක්විය හැකියි.

නිවේදක අසංක:

හොඳයි... කෙනෙක් වාචික සන්නිවේදනය ප්‍රශස්ත ලෙස යොදා ගන්නවා නම් ඔහුට සමාජයේ කැපී පෙනෙන පුද්ගලයෙක් වෙන්න පුළුවන් කියලා මම අහලා තියෙනවා... ආචාර්යතුමනි, අපේ දරුවන්ට, තමන්ගේ වාචික සන්නිවේදන නිපුණතාව අත්පත් කර ගන්න පුළුවන් වෙන්නේ කොහොමද කියලා පැහැදිලි කළොත්....

ආචාර්ය ජයරත්න:

අසංක.. ඇත්තට ම අද සමාජය දිනා බැලුවම ඇසූ දේවල් - දුටු දේවල් සියල්ල අනුකරණය කරමින් අවශ්‍ය - අනවශ්‍ය සියල්ල පටලවා ගෙන කරන වාචික සන්නිවේදන ස්වරූප තමයි අහන්න - දකින්න ලැබෙන්නේ. අපේ දරුවෝ සමාජගත වෙන්නේ පාසල හරහා. ඉතින් පාසලෙන් දෙන පන්නරය නිසා ඔවුන්ගේත්, මුළු මහත් සමාජයේත් පැවැත්ම තීරණය වෙනවා. ඒ නිසා භාෂා භාවිතය පිළිබඳ ව පවතින නීති - රීති සහ ඒවා සමාජයේ පැවැත්මට බලපාන ආකාරය අපි ඕනෑම විෂයයක් යටතේ දරුවන්ට පුහුණු කරන්න ඕනෑ.... ඉතින් මේ දුටුවලා - ප්‍රතාලට වාචික සන්නිවේදන නිපුණතාව වර්ධනය කර ගැනීමට පුළුවන් ක්‍රම බොහොමයක් තියෙනවා. ඒ තමයි...

වාචික සන්නිවේදන නිපුණතා සංවර්ධනයට ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග

- තමා සතු තොරතුරු - අදහස් ප්‍රමාණය පුළුල් කර ගැනීම
- කථන රටා පුහුණු වීම
- කථනය සඳහා පෙර සූදානම
- අන්‍යයන්ගේ කථා හා අංග වලනය හා ඉරියව් අධ්‍යයනය
- සවන් දීමට පුහුණු වීම
- කථනය සමග අංග වලනය හා ඉරියව් භාවිතය පුහුණුව

2.2 වාචික සන්නිවේදනයේ සාර්ථකත්වය සඳහා භාෂා කුසලතා

වාචික සන්නිවේදනයේ දී භාෂාව සම්බන්ධ අංග තුනක් කෙරෙහි කටිකයාගේ අවධානය යොමු කළ යුතු වේ.

1). උච්චාරණය:

කුමන භාෂාවකට වුව ද උච්චාරණ විලාසයක් තිබේ. සිංහල භාෂාව හෝ දෙමළ භාෂාව හෝ කතා කිරීමේ දී ඉංග්‍රීසි උච්චාරණ විලාසය අනුගමනය කිරීම අනුවිත ය. තමා භාවිත කරන භාෂාව නිවැරදි ව උච්චාරණය කිරීමේ නිපුණතාවක් කටිකයාට තිබිය යුතු ය. උච්චාරණ දෝෂ ඇති විට, කටිකයා අදහස් කරන දේ ඉදිරිපත් නොවන්නට වුව ද පුළුවන. එවිට සන්නිවේදනය අසාර්ථක වේ. එදිනෙදා කතා බහේ දී නිවැරදි උච්චාරණය කෙරෙහි අවධානය යොමු නොකළ ද, ප්‍රසිද්ධ කථාවක් පැවැත්වීමේ දී එම නොසැලකිල්ල නිසා කටිකයා අවමානයට වුව ද ලක් විය හැකි ය.

2). අර්ථ ගැන්වීම:

වාචික සන්නිවේදනයේ දී භාෂාව යොදා ගන්නේ යම් අර්ථයක් දැක්වීම සඳහා ය. කටිකයකු විසින් යොදා ගනු ලබන යෙදුම්, භාෂා ප්‍රයෝග, වචන, පර්යාය වචන, අලංකාර ආදිය මගින් අර්ථ ගැන්වීම වඩාත් සරල ප්‍රිය ජනක වන්නට පුළුවන. තමා පවසන දේ නිරවුල් ව තෝරා බේරා ගනිමින් අදහස් මනාව පෙළ ගස්වා කථනයේ යෙදීම මගින් පවසන දේ වඩා අර්ථවත්ව ප්‍රකාශ කළ හැකිය. විශේෂයෙන් වැඩි පිරිසක් ඉදිරියේ කථාවක් පවත්වන විට හෝ ගුවන් විදුලිය හෝ රූපවාහිනිය හෝ වැනි ජන මාධ්‍යයකින් යමක් කියන විට, එය විශාල ජනගහණයකට තේරුම් යන ආකාරයෙන් ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.

3). යෝග්‍යතාව:

අවස්ථාවට, අසන්නන්ට හා කථනයේ අරමුණට යෝග්‍ය ලෙස භාෂාව හැසිරවීම කටිකයකුගේ වගකීමකි. උදාහරණයක් වශයෙන් පෙර පාසල් විශේෂ දරුවන් පිරිසකට තමන්ගේ පිරිසිදුකම ගැන උපදෙස් දීමේ අවස්ථාවක් ගැන සිතන්න. මේ ග්‍රාහක පිරිස සතු භාෂා නිපුණතාව ඉතා ම අවම මට්ටමක පවතී. ඔවුන්ගේ ශ්‍රවණ අවබෝධය ද අඩු ය. ඒ නිසා සවන් දෙන යමක් තේරුම් ගත හැක්කේ සෙමිනි. එසේ ම ඉදිරිපත් කරන කරුණු ද ඔවුන්ට ආගන්තුක ඒවා වන්නට පුළුවන. ඒ නිසා කියන්නේ කුමක්ද කියා ඔවුන්ට හැඟීමක් ඇති නොවන්නට ද පුළුවන.

තවත් උදාහරණයක් දැක්වුවහොත් යම් පිරිසකට සෞඛ්‍යාරක්ෂාව පිළිබඳ උපදෙස් දීමේ වැඩ සටහනක් ගැන සිතන්න. එහි දී කටිකයා ඉංග්‍රීසි වචන බහුල ලෙස භාවිත කරමින් සෞඛ්‍යාරක්ෂාව පිළිබඳ ව උපදෙස් ලබා දෙන්නේ නම්, එහි බොහෝ දෙනෙකුට එම උපදෙස් තේරුම් ගන්නට නොහැකි විය හැකි ය. එසේ ම ඔවුන්ට වඩාත් ගැඹුරු ලෙස ඉදිරිපත් කරන අදහස් ද තේරුම් ගත නොහැකි වනු ඇත.

මේ අවස්ථා දෙකේ දී ම පෙනී යන්නේ, කටිකයාට හොඳ භාෂා නිපුණතාවක් තිබෙන්නට පුළුවන් බවයි. එහෙත් ග්‍රාහකයාට වඩා ඵලදායීව සන්නිවේදනය කරවීමට යම් ග්‍රාහකයාගේ භාෂා හැකියාවට උචිත පරිදි වාචික සන්නිවේදනයේ යෙදිය යුතුය.

2.3 අවාචික සන්නිවේදනයේ (ශාරීරික, පාරිසරික හා සාමාජීය) සාධක

නිවේදක අසංක:

ආචාර්ය ජයරත්න මහත්මානෙති, ඔබතුමන්ට බොහොම ස්තූතියි.. අපි මිලඟට නිශානි මහත්මියගෙන් දැන ගන්න කැමතියි...අවාචික සන්නිවේදන ස්වරූප පිළිබඳව...

ආචාර්ය නිශානි:

හොඳයි අසංක..... මානව ශිෂ්ටාචාරයේ ආරම්භයත් සමග ම සන්නිවේදන ක්‍රියාවලිය ආරම්භ වූ බවට විශ්වාසයක් පවතිනවා. ආදි ම මිනිසා මුලින් ම අකුරු හෝ භාෂාව හෝ භාවිත කළේ නැහැ. ඔවුන් අතර අදහස් හුවමාරු කර ගත්තේ හැඟීම් අනුව විවිධ ක්‍රියාකාරකම් දැක්වීම මගින්. උදාහරණයක් ලෙස පුද්ගලයකුට ඇති වන කුසගින්න. පිපාසය, ආදරය, තරහ ආදිය මුහුණේ ඉරියව් හා අංග වලනය මගින් ප්‍රකාශ කළා. ඒ වගේ ම දඩයම් කිරීමේ දී මුහුණ දුන් බියකරු අවස්ථා අභිනය මගින් දැක්වීමටත්, රූප මගින් ඇඳ පෙන්වීමටත් ඔවුන් පුරුදු වුණා. අල්ටාමීරා, ලැස්කෝ ගුහා චිත්‍ර මගින් මේ බව තහවුරු වෙනවා. ඉතින් වචන භාවිතයෙන් බැහැර ව සිදු වන සන්නිවේදනය තමයි අවාචික සන්නිවේදනය කියලා කියන්නේ...

2:1 රූපය - බෙර හඬ

නිවේදක අසංක:

හොඳයි... වාචික සන්නිවේදනයට මාධ්‍ය වෙන්වේ භාෂාව නේ...එතකොට මේ අවාචික සන්නිවේදනයේ දී භාවිත වන මාධ්‍යයක් කියෙනව ද?

ආචාර්ය නිශානි:

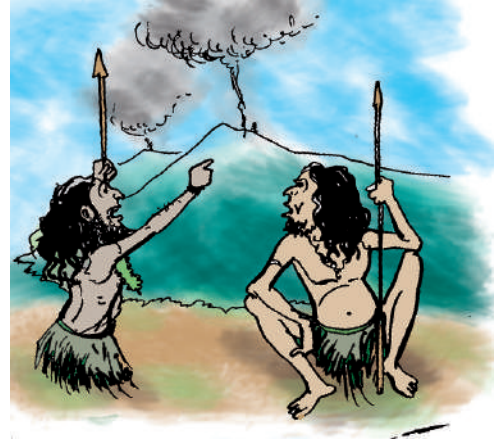
ඔව් ... අවාචික සන්නිවේදනයේ දී ක්‍රම කිහිපයක් භාවිත කරනවා. ඒ සඳහා සංඥා, සංකේත සහ විවිධ හඬ යොදා ගන්නවා. ඒ වගේ ම අත වැනීම, අත්පුඩ් ගැසීම, හිස වැනීම, මුහුණේ ඉරියව් වැනි ශාරීරික හැසිරීම් උපයෝග කරගෙන විවිධ අදහස් ප්‍රකාශ කරනවා. මේවා කාය භාෂාව කියලත් හඳුන්වනවා. මේකට හොඳම උදාහරණයක් තමයි,

2:2 රූපය - හු හඬ

2:3 රූපය - බුලත් දීමේ චාරිත්‍රය

2:4 රූපය - ගිනි මැල

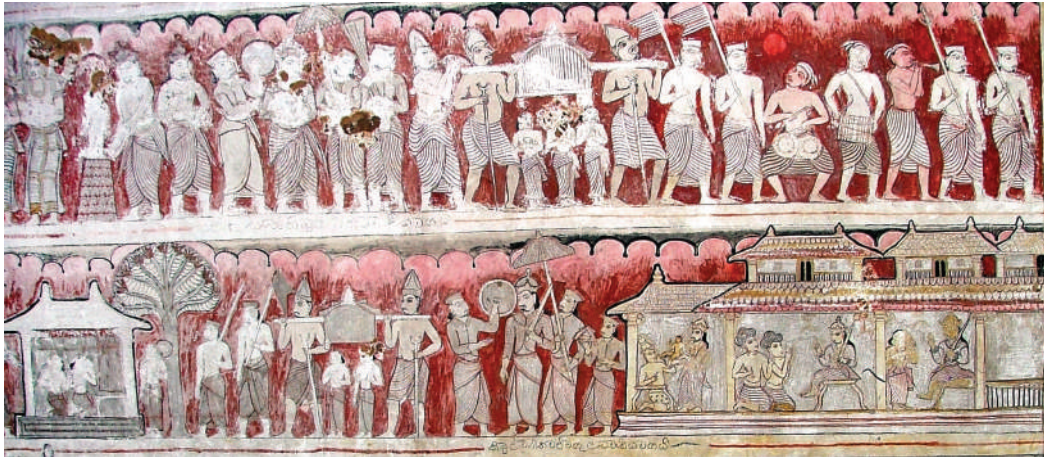

2:5 රූපය - පූජා ක්‍රම

2:6 රූපය - ජන නැටුම්

දැන් බලන්න අපි කතා කරන භාෂාව නොදන්නා කෙනෙක් සමග, එහෙමත් නැතිනම් කථන ආබාධ සහිත කෙනෙක් සමග අදහස් හුවමාරු කරන කොට අපට කතා කරන්න වෙන්නේ අංග වලන, මුහුණේ ඉරියව්, අභිනය වගේ කාය භාෂාව යොදා ගෙන නේ.... ඒ වගේ ම අපේ දරුවෝ දැකල ඇති නේ.... බස් රථවල ගමන් කරන විට රියදුරු මහතා, කොන්දොස්තර මහතා අතේ ඇඟිලිවලින් කොයි තරම් පණිවුඩ හුවමාරු කර ගන්නවා ද කියලා... ඒ වගේ ම මාර්ග හසුරුවන පොලිස් නිලධාරීන්, ක්‍රීඩා විනිසුරුවන් මේ විදිහට අවාචික සන්නිවේදනය නිතර ම භාවිත කරනවා. අසංක, අපේ සාම්ප්‍රදායික සමාජයේ හුව, බෙර හඬ, සණ්ඨාර නාදය, කොඩි වර්ග වගේ දේවලුන්, ගුහා චිත්‍ර, ජනරූප, ජන නැටුම්, පූජා ක්‍රම, වගේ දේවලිනුත්, අවාචික ව විවිධ අදහස් සන්නිවේදනය කර ගෙන තියෙනවා.... දැන් බලන්න බුලත් ගැන හිතලා. මඟුලට, අවමඟුලට, ගොයම් කයියකට ආරාධනාවක් කරන කොට ඒවායේ භාවිතය වෙනස් වන හැටි.. ඉතින් ඒ තුළින් විවිධ අදහස් අවාචික ව සන්නිවේදනය වෙනවා.

2:7 රූපය - ලෙන් චිත්‍ර-දඹුල්ල රජමහා විහාරය,

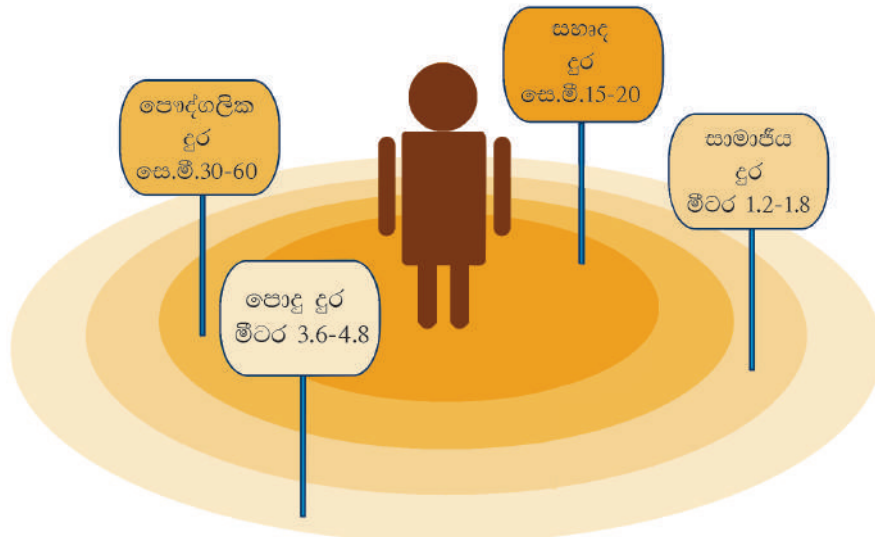
නිවේදක අසංක:

ඔව්, ආචාර්ය නිශානි මහත්මියනි, අවාචික සන්නිවේදනය ඉතා ප්‍රබල මාධ්‍යයක් බව අපට වැටහෙනවා. මේවා කොහොම ද සමාජය තුළ ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ කියලා කෙටියෙන් පැහැදිලි කළොත්....

1). සාමාජීය සාධක

ආචාර්ය නිශානි:

ඔව්,...අවාචික සන්නිවේදනය සාධක තුනක් යටතේ කතා කරන්න පුළුවන්.... ඒ තමයි සාමාජීය සාධක, පාරිසරික සාධක හා ශාරීරික සාධක. සමාජයක් කියලා කියන්නේ පුද්ගල එකතුවකට. ඉතින් මේ පුද්ගලයන්ගේ සම්බන්ධතා තුළින් සන්නිවේදනය වන්නේ කුමක්දැයි අර්ථකථනය කරන්නේ සාමාජීය සාධක මගින්. පුද්ගලයෙක් තවත් පුද්ගලයෙක් සමග කතා බහ කරද්දී ඔවුන් අතර පවතින දුර නැතිනම් අවකාශය අනුව මේ සාමාජීය සාධක වර්ග හතරකට වෙන් කරනවා.. බලන්න අසංක මේ සටහන දිහා. අසංක... මේ පුද්ගල අවකාශය කියන්නේ සන්නිවේදනයට සහභාගි වන පුද්ගලයන් අතර පවතින දුර... දැන් බලන්න. අපි දූ දරුවන්, සහෝදර සහෝදරියන්, අඹු සැමියන්, දෙමාපියන් හා දරුවන් යන අය ගත්තා ම ඒ අය කතා කරන්නේ ඉතා ම සමීපයෙන් සිටිමින්. ඉතින් මේ සමීප බව නිසා එය සහාද අවකාශය කියලා හඳුන්වනවා. ඒ ඥාතිත්වය, හිතවත්කම, දුරස්ථ වන විට ඔවුන් අතර අවකාශයන් වැඩි වෙනවා. ඒ ආකාරයෙන් පෞද්ගලික අවකාශය, සාමාජීය අවකාශය හා පොදු අවකාශය අති වෙනවා. පෞද්ගලික අවකාශයේ ඉන්නේ යහළුවන්. සාමාජීය අවකාශයේ ඉන්නේ ගනුදෙනුකරුවන්. පොදු අවකාශයේ ඉන්නේ සාමාන්‍ය ජනයා.

පුද්ගලයන් අතර දුර අනුව අවාචික සන්නිවේදනයේ සාමාජික සාධක
2:8 රූපය

2).පාරිසරික සාධක

නිවේදක අසංක:

එතකොට පාරිසරික සාධක?

ආචාර්ය නිශානි:

ඔව්... මේ පාරිසරික සාධක අපේ ඵදිනෙදා ජීවිතය සමගත්, අපගේ රැකියා සමගත් බැඳිලා තියෙනවා... දැන් අපේ ගෙදර ගැන සිතමු. එහි පිහිටීම දිනා බැලුවම ආරක්ෂාව සඳහා ගේට්ටු, තාප්ප, නිර්මාණාත්මක බව සඳහා මිදුල, උද්‍යානය, ගෙවත්ත හා නිවසේ වර්ණ, හැඩය හා ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය ආදිය බැලුවොත් එම නිවසේ ජීවත් වන අය ගැන යමක් ඒ තුළින් කියවෙනවා නේද? නිවසක ඇතුළත තියෙන බඩු භාණ්ඩවලින් ඒ වගේ ම යමක් කියවෙනවා. ඒ වගේ ම දුවලා පුතාලා ඉගෙන ගන්න ඉස්කෝලේ ගැන හිතන්න. එහි විදුහල්පතිතුමාගේ කාමරය, එහි ඇති මේසය, මේසය උඩ හා පිටු පස තිබෙන දේ, පුටුව, කාමරයේ විශාලත්වය, ඒවායින් කියවෙන්නේ විදුහල්පතිතුමාගේ ප්‍රධානත්වය. ඕනෑ ම ආයතනයක එහෙම තමයි. ඒ ඒ අය ගේ තරාතිරමේ හැටියට තමයි පුටු - මේස හා අනෙක් ඉඩ කඩ තියෙන්නේ. ඒ වගේ ම ශාරීරික සාධක කියන්නේ දැකීමෙන් යම් අදහසක් මතු කරන සන්නිවේදනාංග. මේ ශාරීරික සාධක අපි දැනුවත් ව හෝ නො දැනුවත් ව අවාචික සන්නිවේදනය සඳහා යොදා ගන්නවා.

3). ශාරීරික සාධක

1. ශාරීරික ඉඟි හා ඉරියව්
2. මුහුණේ ඉඟි හා ඉරියව්
3. ඇස්වල හැසිරීම
4. හඬ, උච්චාරණය හා නිහඬ බව
5. ඇඳුම් හා පැළඳුම්
6. ස්පර්ශය
7. ගන්ධය

අද සමාජය දිහා බැලුවම වෙළෙන්දන් මේ ශාරීරික සාධක භාවිත කරමින් අප ව ඔවුන්ගේ වාණිජ අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා යොදා ගන්න කොතරම් වෙහෙසනව ද? ඒ වගේ ම අපිත් අවශ්‍ය නොවුණත් ඔවුන්ට රැවටි විවිධ දේ මිල දී ගැනීමට උත්සාහ කරනවා. ඒ නිසා අපි වගකීමකින් යුතු ව කටයුතු කරනවා නම් මෙවැනි දේවලින් මිදෙන්න පුළුවන්. අසංක..... මෙතෙක් අප කතා කළ දේ ඇසුරින් දරුවන්ගේ දැනුම තහවුරු කර ගන්න දරුවන්ට කියවීම් පත්‍රිකා ටිකක් දෙමු.

2.4 වාචික හා අවාචික සන්නිවේදන නිපුණතා

සාමාජීය පුද්ගලයකු වශයෙන් සාර්ථක ව ජීවත් වන්නට නම් වාචික සන්නිවේදනය පිළිබඳ මනා නිපුණතාවක් සෑම කෙනකුට ම තිබිය යුතු ය. ගෘහ ජීවිතය තුළ ද, රැකියා ජීවිතය තුළ ද, සාමාජීය ජීවිතය තුළ ද, මේ ආකාරයෙන් විවිධ ලෙස වාචික සන්නිවේදනයේ යෙදීමේ නිපුණතාව අත්පත් කර ගත හැක්කේ ඒ පිළිබඳ ව පුහුණු වීමෙනි. මෙහි දී පුහුණුව යන්නෙන් අදහස් වන්නේ, පුහුණු පාඨමාලාවකට සහභාගි වීම නො වේ. විවිධ අවස්ථාවල දී යෝග්‍ය පරිදි කතා කිරීමේ හැකියාව ඇති කර ගැනීම ය.

පාසල මේ සඳහා හොඳ ම ස්ථානයකි. පාසලේ විවිධ සමිති ක්‍රියාත්මක වේ. මාධ්‍ය සමාජය ද ඉන් එකකි. විවිධ සමිති පැවැත්වීමේ එක් අරමුණක් වන්නේ, පාසලේ යන දරුවන් වූ ඔබට පිරිසක් ඉදිරියේ කතා කිරීමට අවස්ථාව සලසා දීම ය. ඒ ඒ සමිති රැස්වීම් වාරවල දී තමන්ට ලැබෙන පරිදි කතා පැවැත්වීමෙන් ඒ පිළිබඳ පුහුණුවක් ඉබේ ම ලැබේ. ඒ හැර පාසලේ කථික තරගවලට ඉදිරිපත් වීම, විවාද කණ්ඩායමේ සාමාජිකත්වය ලබා ගෙන කටයුතු කිරීම ආදිය තවත් අවකාශයන් ය. පාසලේ කාලයේ දී මෙසේ කතා කරන්නට තමන්ට ලැබෙන අවස්ථාව නිසි පරිදි ප්‍රයෝජනයට ගැනීමෙන් අනාගතයේ දී සමාජයේ ඕනෑ ම අවස්ථාවක යෝග්‍ය පරිදි කතා කරන්නට ඔබට හැකියාව ලැබේ.

වාචික සන්නිවේදන නිපුණතා සංවර්ධනය කර ගැනීමේ දී අවධානය යොමු කළ යුත්තේ කතා කිරීම සම්බන්ධයෙන් පමණක් නො වේ. කතා කිරීම එක් පැත්තක ද, සවන් දීම හා අසා සිටීම තවත් පැත්තක ද පවතී. සවන් දීම යනු අවධානයෙන් යුතු ව කරනු ලබන්නක් වන අතර, අසා සිටීම අවධානයකින් තොර ව කරනු ලබන්නකි. මේ නිසා කතා කිරීමේ නිපුණතාව මෙන් ම සවන් දීමේ නිපුණතාව ද සෑම කෙනකු විසින් ම සංවර්ධනය කර ගැනීම යෝග්‍ය ය.

වාචික සන්නිවේදනයට සම්බන්ධ ව ම අවාචික සන්නිවේදනය ද පෝෂණය කර ගත හැකි ය. විශේෂයෙන් ශාරීරික සාධක වන අංග වලනය, මුහුණේ ඉරියව්, ශාරීරික ඉරියව්, ඇස් සම්බන්ධතාව හා හඬ හැසිරවීම පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කළ යුතු ය. මේ සඳහා යොදා ගත හැකි ක්‍රම කිහිපයක් පහත දැක් වේ. හැකි පමණින් මෙම ක්‍රම අත්හදා බැලීමෙන් ඔබගේ වාචික හා අවාචික සන්නිවේදන නිපුණතා සංවර්ධනය කර ගත හැකි ය.

1. නිවසේ දී කැඩපත ඉදිරියේ කතා පැවැත්වීම
2. කථික හා විවාද වැඩසටහන්වලට සහභාගි වීම
3. වෙනත් අයගේ කථන රටා අධ්‍යයනය හා අනුකරණය
4. තමන්ගේ වාංමාලාව පුළුල් කර ගැනීම
5. තමා සතු තොරතුරු හා අදහස් පුළුල් කර ගැනීම
6. බොහෝ පොත්පත් හා පුවත්පත් කියවීම
7. ගුවන්විදුලියේ හා රූපවාහිනියේ යෝග්‍ය වැඩ සටහන් අධ්‍යයනය

වාචික හා අවාචික සන්නිවේදන නිපුණතා සංවර්ධනය අසීරු දෙයකැයි ඉහත ලැයිස්තුව කිය වූ විට ඔබට සිතෙන්නට පුළුවන. එහෙත් එය අසීරු කාරියක් නො වේ. එය දිගු කාලයක් තිස්සේ ටිකෙන් ටික පුහුණු කළ යුත්තකි. වාචික සන්නිවේදනයෙහි ඉහළ නිපුණත්වයක් ඇති තැනැත්තාට සමාජයේ ඉහළ ස්ථානයක් අත්පත් වේ.

2.5 ලිඛිත සන්නිවේදනය

ලේඛනය යනු භාෂාවේ දෘශ්‍ය ස්වරූපයයි. වාචික සන්නිවේදනයේ දී අප කතා කරන දෑ රඳවා තබා ගන්නේ නැත. නමුත් ලිඛිත සන්නිවේදනයේ දී භාෂාවේ රූපමය ස්වභාවය වන අක්ෂර භාවිතයෙන් සකස් කර ගන්නා ලේඛන ස්ථිර ව රඳවා තබා ගනු ලැබේ. ඒ නිසා එම භාෂාව දන්නා අයකුට එය කියවා අවබෝධ කර ගත හැකි ය.

1). භාෂාව හා ලේඛනය

භාෂාව උපදින්නේ වාචික සන්නිවේදනය පාදක කර ගෙන ය. එහෙත් ලිවීම ආරම්භ කළ පසු ව එය වෙන් ව සංවර්ධනය වන්නට පටන් ගන්නේ ය. සිංහල හෝ දෙමළ හෝ භාෂාවල පවත්නා ලක්ෂණයක් නම්, වාචික භාෂාවට වඩා වෙනස් ලෙස ලිඛිත භාෂාව පවත්නා බව ය. භාෂාවේ රූප දෙකක් මෙහි දී පෙනෙන නිසා, මෙසේ වාචික හා ලිඛිත ලෙස භාෂාව පැවතීම 'භාෂා ද්විරූපතාව' යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබේ.

2:9 රූපය - නිශ්ශංක මල්ල රජු විසින් පිහිටුවන ලද ගල්පොත ශිලා ලිපිය (ක්‍රි.ව.1187-1196)-පොලොන්නරුව

සන්නිවේදනයේ දී යොදා ගැනෙන ප්‍රධාන ම උපකරණය භාෂාවයි. එහි පවත්නා මේ ද්විරූපීය ගුණය පිළිබඳ ව ඔබ දැන සිටිය යුතු ය. එයින් අදහස් වන්නේ අප කතා කරන ආකාරයෙන් ලියන්නේ නැති බව ය. කතා කරන දෙය ම අදහස් වන නමුදු, ලිවීමේ දී වඩාත් විධිමත් පිළිවෙලකට භාෂාව යොදා ගැනේ. ඒ නිසා වාචික භාෂාව හා ලිඛිත භාෂාව අතර වෙනස්කම් දැන සිටීම ඉතා වැදගත් ය. ලිඛිත භාෂාව පිළිබඳ ව සැලකිල්ල යොමු කළ යුතු අංග කිහිපයක් පහත දැක් වේ.

රාජකාරි ලිපි
 යවන්නාගේ නම
 ලිපිනය
 දිනය
 ලිපියේ මාතෘකාව
 අන්තර්ගතය
 අවසානය

වාර්තා
 යම් රැස්වීමක්,
 සම්මන්ත්‍රණයක් හෝ
 තොරතුරු සමූහයක්,
 විශේෂ පිරිසක් ඉලක්ක
 කර ගෙන සකස් කරන
 ලේඛනයකි.

ඒව දත්ත පත්‍රිකාව
 ඒ 4 කඩදාසිය භාවිතය
 පරිගණක අකුරු භාවිතය
 ආකර්ෂණීය බව
 සැලැස්ම
 මාතෘකා තද අකුරින්
 වර්ණ අකුරු හෝ කඩදාසි
 යොදා නොගැනීම

2:1 වගුව

වාචික භාෂාවට වඩා ලිඛිත භාෂාව විධිමත් ය.

- එහි ව්‍යාකරණ තිබේ.
- අක්ෂර වින්‍යාස තිබේ.
- අකුරුවලට හැඩයක් තිබේ.
- විරාම ලක්ෂණ යෙදිය යුතු ය.
- ලිවීමේ දී වචන ඇත් කර ලිවිය යුතු ය.
- එක් වාක්‍යයක් තවත් වාක්‍යයකින් වෙන් කර දැක්විය යුතු ය.
- එක් ඡේදයක් තවත් ඡේදයකින් වෙන් කර දැක්විය යුතු ය.

සමහර ලේඛන සඳහා සම්මත ආකෘති අනුමතය කළ යුතු ය. මෙම අංග පුහුණු විය යුත්තේ නිරන්තර ම ලිවීමෙනි. ලියන්නේ කෙසේ ද යන්න හඳුනා ගත හැක්කේ වෙනත් දක්ෂ ලේඛකයන් විසින් ලියන ලද විවිධ ලේඛන අධ්‍යයනය කිරීමෙනි. ඒ නිසා කියවීම ලිවීමේ පදනම ලෙස සැලකිය හැකි ය. එනම් ඔබ ලිවීමේ දක්ෂයකු වීමට කැමැත්තේ නම් බොහෝ දේ කියවිය යුතු ය. එනම් පොත්, පුවත්පත් හා සඟරා ආදී බොහෝ කියවිය යුතුයි.

2:10 රූපය - ලිවීමේ දක්ෂයකු වීමට පොත්, පුවත්පත් හා සඟරා කියවිය යුතු ය.

2). ඵලදායී ලේඛනයක ලක්ෂණ

- නිරවුල් බව හා පැහැදිලි බව:

ඕනෑ ම ලේඛනයක ඵලදායීතාව රඳා පවතින්නේ එහි ඇති අන්තර්ගතය අනුව යි. ලේඛනයක අදහස නිශ්චිත ව දැක්විය යුතු ය.

- ලේඛනයට උචිත ආකෘතිය හා නිර්මාණශීලී බව

එක් එක් ලේඛනයට යොදා ගන්නා සැලසුම් සඳහා අන්‍යෝන්‍යව පවතී. රාජකාරි ලිපි, පෞද්ගලික ලිපි, ආකෘති පත්‍ර, වාර්තා, විද්‍යුත් තැපැල් ආදියෙහි ආකෘති දෙස බැලූ විට මෙම වෙනස්කම් හඳුනා ගත හැකි ය. එමෙන් ම එහි ඇති නිර්මාණශීලී බව ද වැදගත් වේ.

- සම්මත ව්‍යාකරණ විධි භාවිතය

ලේඛනයේ දී භාෂාව නිවැරදි ව යොදා ගත යුතු ය. සාහිත්‍යමය ලේඛනවල දී භාෂාව සෞන්දර්යාත්මක ව හා නිර්මාණශීලී ව යොදා ගැනේ. එහෙත් රාජකාරි ලිපිවල දී යොදා ගන්නේ ශාස්ත්‍රීය වූ භාෂා රටාවකි.

3). ලේඛන නිපුණතා

ලේඛනය පිළිබඳ නිපුණතාවක් නැතිනම් ලේඛන පරිචයක් ලබා ගන්නට කෙනකුට සැහෙන කාලයක් ගත වේ. දිගින් දිගට ම ලිවීමෙන් ලේඛන නිපුණතාව ලබා ගත හැකි ය. එසේ ම පොත්පත් කියවීම ද අත්‍යවශ්‍යය. එදිනෙදා ජීවිතයේ දී අවශ්‍ය රාජකාරි ලිපි ලිවීම, වාර්තා ලිවීම, ජීව දත්ත පත්‍රිකා සැකසීම වැනි ලේඛන සකස් කර ගැනීමට අපට සිදු වේ. ඒ නිසා විවිධ කරුණු යටතේ ලියවුණු ලිපි අධ්‍යයනය කිරීම හා එවැනි ලිපි ලිවීම මගින් ස්වකීය ලේඛන කුසලතා වර්ධනය කර ගත හැකි ය. එසේ ම පාසලේ සමිතිවල වාර්තා ලිවීම, පාසලේ ප්‍රවෘත්ති පුවත්පත්වලට ලියා යැවීම ආදිය ද කළ හැකි ය. කෙනකුට ලේඛන කුසලතා අත්පත් කර දීම වෙනත් කෙනකුට කළ නොහැකි ය. එය තමන් විසින් ම පුහුණු කර ගත යුත්තකි. නිර්මාණාත්මක ව කවි, කෙටිකතා ලිවීම ද මෙහි දී පුහුණු විය යුතු ය.

2.6 ශ්‍රව්‍ය හා දෘශ්‍ය සන්නිවේදනය

1). දෘශ්‍ය සන්නිවේදනය

මානව පරිණාමය දෙස බලන විට මුල් ම සන්නිවේදන ක්‍රමය ලෙස හැඳින්විය හැක්කේ දෘශ්‍ය සන්නිවේදනයයි. එදා මිනිසා සාමූහික ව කටයුතු කරන්නට පෙළඹීමත් සමග ම ඔවුනොවුන් අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමට මුලින් ම ගිණිදර, දුම හා සූර්යාලෝකය භාවිත කළහ. වනයේ දී තමන් ලැබූ අත්දැකීම්, සතුන් දඩයම් කළ ආකාරය ආදිය අනෙක් අයට ප්‍රකාශ කළේ අභිනය, අංග වලන හා මුහුණේ ඉරියව් මගිනි. මේවා දැකීමෙන් අදහස් වටහා ගත් ඔවුන් පසු ව ගස්වල - ගල්වල රූප ඇඳ පෙන්වීමට යොමු විය. දෘශ්‍ය සන්නිවේදනය ආරම්භ වන්නේ මේ ආකාරයෙනි.

පසු ව ගුහා විත්‍ර හා රංගනය තුළ ද දෘශ්‍ය මාධ්‍යය පෝෂණය විය. මේ ආකාරයෙන් දැකීම පාදක කර ගෙන තොරතුරු - අදහස් ලබා ගැනීම සඳහා භාවිත වන කුමන හෝ මාධ්‍යයක් දෘශ්‍ය මාධ්‍යයක් ලෙස හැඳින් වේ.

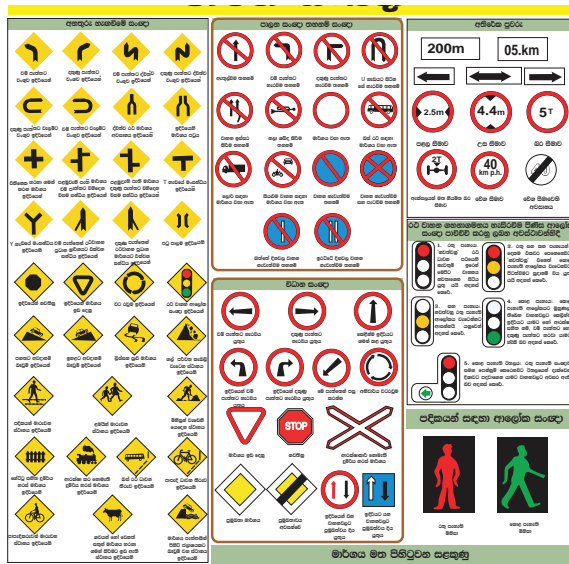
සාමාජීය අවශ්‍යතා මත අද විවිධ දෘශ්‍ය මාධ්‍ය භාවිත වේ. උදාහරණයක් ලෙස මහා මාර්ගයේ ඇති විවිධ සංකේත දැක්විය හැකි ය. පාර මාරු වන ස්ථානය, නළා ශබ්ද කිරීම තහනම්, වාහන හැරවීම තහනම් ආදී වශයෙන් ඇති මාර්ග සංඥා පුවරු ද මේ ආකාරයේ දෘශ්‍ය සන්නිවේදන මෙවලම් වේ.

2:11 රූපය - තන්තිරිමලය වැදි සිතුවම්

2). දෘශ්‍ය මාධ්‍ය නිපුණතා

සාම්ප්‍රදායික හා නවීන දෘශ්‍ය මාධ්‍ය මෙවලම් තේරුම් ගැනීමටත්, ඒවාට අනුගත වීමටත් අවශ්‍ය නිපුණතා වර්තමානයේ ජීවත් වන්නවුන්ට අත්‍යවශ්‍ය ය. මහා මාර්ගයේ විනය පවත්වා ගෙන යාමට එම නිපුණතාව අත්‍යවශ්‍ය ය. රිය අනතුරු විශ්ලේෂණය කළ හොත් පෙනෙන්නේ ඒවායින් වැඩි ප්‍රමාණයක් මාර්ග සංඥා හා සලකුණු නො සලකා හැරීම නිසා සිදු වී ඇති බව ය. රියදුරෝ ද මගීහු ද එක සේ මේ නො සලකා හැරීම කරති. පාරේ කහ ඉර සංඥාවක් ලෙස ගත් විට ඒ පිළිබඳ නිපුණතා ජනයා තුළ අඩු බව පෙනේ. එහෙත් එය එසේ නො වේ. කහ ඉර පාවිච්චි කිරීමේ දී දෙපස එන වාහන දෙස බැලීමට ද ජනයා පුරුදු විය යුතු ය. මහජන පුස්තකාලවල දී නිශ්ශබ්ද විය යුතු බවට සංඥාවක් ප්‍රදර්ශනය කෙරේ. දුරකථන ක්‍රියා විරහිත

2:12 රූපය - මාර්ග සලකුණු

සාම්ප්‍රදායික දෘශ්‍ය මාධ්‍ය

- ගිණිදර
- දුම
- ගස්වල එල්ලූ කොළ අතු
- විත්‍ර
- ගස්වල කැපූ කට්ටා

නූතන දෘශ්‍ය මාධ්‍ය

- අත් පත්‍රිකා (Handouts)
- පෝස්ටර් (Posters)
- පොත් පිංච (Booklets)
- බිත්ති සටහන් (Wall Charts)
- ධාරා සටහන් (Flow Charts)
- මාර්ග සංඥා (Road Signals)

කළ යුතු බවට ද එවැනි දැන්වීම් ප්‍රදර්ශනය කෙරේ. අද සමාජයේ ජීවත් වන සෑම කෙනෙක් ම මේ ආකාරයෙන් තමන්ගේ නෙත ගැටෙන සන්නිවේදන සංඥා සංකේත තේරුම් ගෙන එයට අනුගත වීමට අවශ්‍ය නිපුණතා සංවර්ධනය කර ගත යුතු ය.

3). ශ්‍රව්‍ය සන්නිවේදනය

හඬ පාදක කර ගෙන සිදු වන සන්නිවේදනය ශ්‍රව්‍ය සන්නිවේදනය ලෙස හැඳින්වේ. මේ සඳහා ශ්‍රවණය කිරීමේ හැකියාව තිබිය යුතු ය. මෙහි දී විවිධ ශබ්ද හා ධ්වනිය උපයෝග කර ගෙන විවිධ අර්ථ පැහැදිලි කර ගත හැකි ය. ශ්‍රව්‍ය සන්නිවේදනයේ දී ද සාම්ප්‍රදායික හා නූතන සන්නිවේදන ප්‍රභේද දකින්නට ලැබේ.

4). දෘශ්‍ය මාධ්‍ය නිපුණතා

විවිධ ශබ්ද තේරුම් ගැනීමටත්, යෝග්‍ය පරිදි ඒවාට අනුගත වීමටත් පුරුදු වීම ශ්‍රව්‍ය මාධ්‍ය නිපුණතා අත්පත් කර ගැනීමෙන් හැකි වේ. සාම්ප්‍රදායික ව පිළි ගෙන ඇති විවිධ ශබ්දවලට අරුත් ගැන්වීම සමාජය විසින් කරනු ලබන අතර, ඒවා ඊළඟ පරම්පරාව ඉගෙන ගත යුතු ය. එසේ ම ගුවන්විදුලිය, සංගීතය ඇතුළු නවීන ශ්‍රව්‍ය මාධ්‍ය ග්‍රහණය කර ගැනීමට හා තේරුම් ගැනීමටත්, ඒවා තමන්ගේ ජීවිතයට ප්‍රයෝජනවත් කර ගැනීමටත් අවශ්‍ය නිපුණතා සංවර්ධනය කර ගැනීම අවශ්‍ය ය.

වර්තමානයේ පෙනෙන කරුණක් නම් ශ්‍රව්‍ය මාධ්‍ය ද, දෘශ්‍ය මාධ්‍ය ද බොහෝ විට එක් ව පවතින බව

ය. රූපවාහිනිය හා සිනමාව මෙන් ම වීඩියෝ පට ආදිය ද මෙයට අයත් ය. ඒ නිසා නූතනයේ දී ශ්‍රව්‍ය - දෘශ්‍ය මාධ්‍ය යනුවෙන් නව භාවිතයක් ද ඇති වී තිබේ.

සාම්ප්‍රදායික ශබ්ද මාධ්‍ය	නූතන ශබ්ද මාධ්‍ය
☐ නූව	☐ ගුවන් විදුලිය
☐ සංඝෝර හඬ	☐ සංගීතය
☐ බෙර හඬ	☐ කෘත්‍රීම නාද
☐ සත්ත්ව නාද	☐ විවිධ නාද සංඥා ආදිය
☐ ස්වභාවික ශබ්ද ආදිය	

2:3 වගුව

2.7 විධිමත් සන්නිවේදනය

කිසියම් නිශ්චිත අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා පුද්ගලයන් රාශියක් එක් ව කටයුතු කිරීමේ දී එය සංවිධානයක් ලෙස හැඳින්වේ. විවිධ පාර්ශ්ව එක් ව පොදු අරමුණක් වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීම මෙහි ලක්ෂණයයි. පාසල, රෝහල, පොලිසිය, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය, වෙළඳ ව්‍යාපාර, ආදිය උදාහරණ ලෙස දක්වන්නට පුළුවන. මෙවැනි සංවිධානයක ජීව රුධිරය ලෙස සැලකෙන්නේ විධිමත් සන්නිවේදනයයි. එනම් සංවිධානයේ ප්‍රධානියාගේ අධිකාරී බලය යටතේ සැලසුම් සහගත ව ක්‍රියාත්මක වන සන්නිවේදනයයි. මෙහි දී අවශ්‍යතාව අනුව විවිධ මාධ්‍ය භාවිතයට ගැනේ.

සංවිධානයක් තුළ විධිමත් සන්නිවේදනය ක්‍රියාත්මක වන ආකාර තුනකි.

1). ඉහළ සිට පහළට සන්නිවේදනය

සංවිධානයක ඉහළ නිලධාරියාගේ සිට පහළ කාර්ය මණ්ඩලය වෙත කෙරෙන සන්නිවේදනය මෙයින් අදහස් වේ. සංවිධානයේ කටයුතු සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා කාර්ය මණ්ඩලයට විවිධ තොරතුරු විවිධ අවස්ථාවල දී අවශ්‍ය වේ. ඒවා නියමිත වේලාවන්හි දී නියමිත ආකාරයට ලබා දීම ඉහළ සිට පහළට සන්නිවේදනයේ කාර්යයයි. මේ සඳහා වක්‍ර ලේඛ, ලිපි, ශබ්ද විකාශන පද්ධති, දැන්වීම් ආදිය භාවිත කෙරේ.

2). පහළ සිට ඉහළට සන්නිවේදනය

සංවිධානයේ ස්වරූපය එසේ ම තිබිය දී පහළ කාර්ය මණ්ඩලවල අදහස් ඉහළ තනතුරු දරන්නන් වෙත ඉදිරිපත් කිරීම පහළ සිට ඉහළට සන්නිවේදනයේ දී සිදු වේ. මෙය සංවිධානයක පැවැත්මට අත්‍යවශ්‍ය තොරතුරු ගලා යාමකි. මෙහි දී සේවක කමිටු, රැස්වීම්, යෝජනා පෙට්ටි, සාකච්ඡා, අංශ රැස්වීම් ආදී ක්‍රම යොදා ගත හැකි ය.

3). හරස් සන්නිවේදනය

ආයතනයක් තුළ ඒ ඒ මට්ටම්වල කාර්ය මණ්ඩල අතර ක්‍රියාත්මක වන සන්නිවේදනය හරස් සන්නිවේදනය යනුවෙන් හැඳින් වේ. සංවිධානයක එදිනෙදා කටයුතු කර ගෙන යාමේ දී සමාන්තර කාර්ය මණ්ඩල අතර තොරතුරු හුවමාරුව අවශ්‍ය වේ. මේ සඳහා ලිපි මෙන් ම, අභ්‍යන්තර දුරකථන පද්ධති ද බහුල ව යොදා ගැනේ. එසේත් නැතිනම් මුහුණට මුහුණ ලා කෙරෙන කතා බහ ද මෙයට අයත් වේ.

4). විධිමත් සන්නිවේදන ආකෘති

විධිමත් සන්නිවේදනය සිදු වන ආකාරය අනුව ඒවායේ ආකෘති වෙන් කර හඳුනා ගත හැකි ය. මූලික වශයෙන් එහි ආකෘති හතරක් තිබේ.

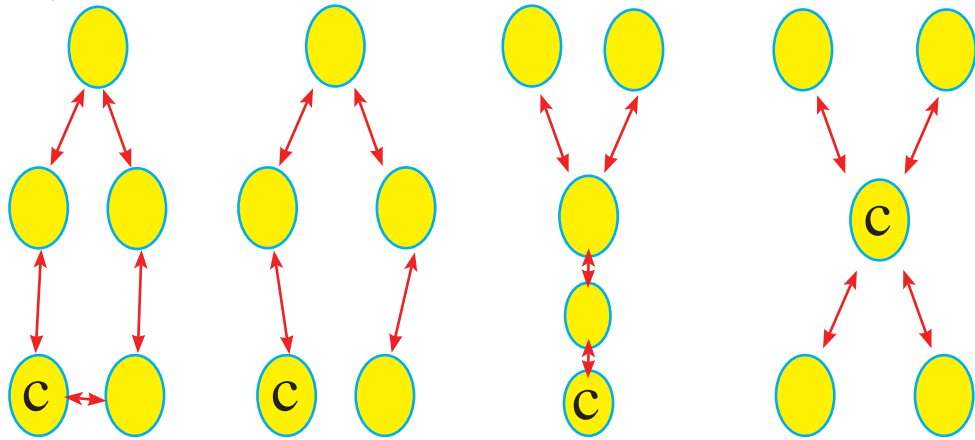
1. පළමු ව එක් අයෙකුගෙන් තවත් අයෙකුට ද, එයින් තවත් අයෙකුට ද වශයෙන් මෙම ස්වරූපය තුළ අවසානයේ සන්නිවේදකයා වෙත නැවත සම්බන්ධ වේ. මෙහි ඇත්තේ වක්‍රීය ස්වරූපයකි. එබැවින් මෙය වක්‍රීය ආකෘතියක් (Circle Model) ලෙස හැඳින් වේ.

2. දෙවනුව එක් අයෙකුගෙන් තවත් අයෙකුට ද, එයින් තවත් අයෙකුට ද වශයෙන් මෙම ස්වරූපය දිගට ම පැතිරී යන නමුත් අවසානයේ සන්නිවේදකයා වෙත නොපැමිණේ. ඒ නිසා මෙහි ඇත්තේ දම්වැලක ස්වරූපයකි. එබැවින් මෙය දාම ආකෘතියක් (Chain Model) ලෙස හැඳින් වේ.

3. තුන්වෙනුව එක් අයෙකුගෙන් තවත් අයෙකුට ද වශයෙන් දෙනුත් දෙනෙකුගෙන් පසු එම සන්දේශය වැඩි දෙනෙකු අතර පැතිරී යයි. මෙය ඉංග්‍රීසි වයි අකුරේ හැඩය ගන්නා ආකාරයට සිදු වන පැතිරීමකි. එබැවින් මෙය වයි ආකෘතිය (Y Model) ලෙස හැඳින් වේ.

4. හතරවෙනුව එක් අයෙකු කේන්ද්‍ර කර ගෙන බොහෝ දෙනාට පැතිරී යයි. මෙහි ඇත්තේ රෝදයක ස්වරූපයකි. එබැවින් මෙය රෝද ආකෘතියක් (Wheel Model) ලෙස හැඳින්වේ. මෙම ආකෘති හතර පහත සඳහන් ආකාරයෙන් රූපසටහන් මගින් දැක්විය හැකි ය.

2:14 රූපය

වක්‍රීය ආකෘතිය Circle Model	දාම ආකෘතිය Chain Model	වයි ආකෘතිය Y Model	රෝද ආකෘතිය Wheel Model
--------------------------------	---------------------------	-----------------------	---------------------------

විධිමත් සන්නිවේදනයේ මේ ආකෘති දැන ගැනීම ප්‍රයෝජනවත් වන්නේ, යම් සන්දේශයක් ග්‍රාහකයා වෙත ළඟා විය යුතු ආකාරය සැලසුම් කිරීමේ දී ය. එය ඔබට ද පාසල තුළ හා පෞද්ගලික ජීවිතයේ සන්නිවේදන කටයුතු සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා යොදවා ගත හැකි ය.

5). අවිධිමත් සන්නිවේදනය

යම් සංවිධානයක් තුළ ක්‍රියාත්මක වන විධිමත් සන්නිවේදනයෙන් බැහැර ව සිදු වන සියලු තොරතුරු හුවමාරු කිරීම් අවිධිමත් සන්නිවේදනයට අයත් වේ. එයට අයත් වන්නේ කටකතා, කේලාම්, ඕපාදූප ආදියයි. විධිමත් සන්නිවේදනය කොතරම් ශක්තිමත් වුවත් අවිධිමත් සන්නිවේදනය සිදු වීම වැළැක්විය නොහැකි ය.

අවිධිමත් සන්නිවේදනය සඳහා බලධාරියකු නැත. නමුත් විධිමත් සන්නිවේදනයට වඩා වේගයෙන් පැතිර යයි. එසේ ම අවිධිමත් සන්නිවේදනය ආරම්භ වන්නේ කොතැනකින්දැයි කිව නො හැකි ය. මුලින් පැතිරෙන්නට පටන් ගන්නා අවිධිමත් ආරංචිය කෙමෙන් වෙනස් වීමට හා විකෘති වීමට භාජනය වීම අනිවාර්ය ය.

6). අවිධිමත් සන්නිවේදන ආකෘති

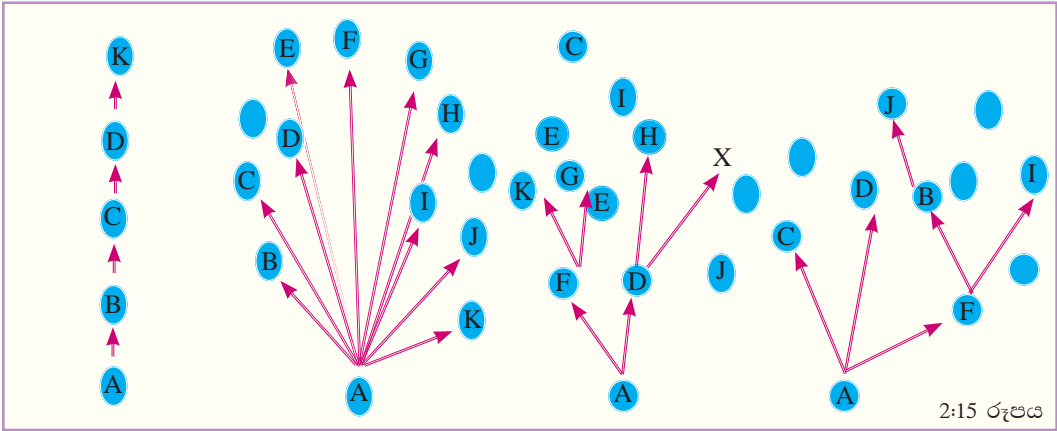
අවිධිමත් සන්නිවේදනය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය අනුව ආකෘති හතරක් දැක්විය හැකි ය.

1. තනි දාමය: මෙහි දී එක් අයකුට ලැබෙන තොරතුරු තවත් අයකුට ලැබේ. එතැනින් තවත් කෙනකුට ලැබේ. මෙසේ එක් එක් පුද්ගලයාගෙන් පිළිවෙළකට ආරංචිය පැතිර යාම සිදු වේ.

2. ඕපාදූප දාමය: එක් අයකුගෙන් බොහෝ දෙනාට ආදි වශයෙන් තොරතුරු පැතිරේ. එහි දී අසන්නන් තෝරා ගන්නේ පිළිවෙළකට ය. මෙය හැඳින්වෙන්නේ ඕපාදූප දාමය වශයෙනි.

3. සම්භාවිතා දාමය: සන්දේශය නිදහසේ පුද්ගලයාගෙන් පුද්ගලයාට ගලා නොයයි. සන්දේශය ආරම්භ වන ස්ථානයෙන් එය ලබා දෙන්නේ කාටදැයි කිව නොහැකි ය. එහෙත් ලබා දෙන්නේ එක් අයකු විසිනි. සන්දේශය පැතිර යන්නේ තෝරා ගත් අය මගිනි. එම නිසා සියලු දෙනාට ම සන්දේශය නො ලැබේ.

4. පර්ෂද දාමය: ආරම්භකයා විසින් තමා තෝරා ගත් කිහිප දෙනකුට සන්දේශය ලබා දෙයි. ඔවුන් විසින් ද එම සන්දේශය ලබා දෙන්නේ තෝරා ගත් කිහිප දෙනකුට ය.

තනි දාමය Single Strand Chain	ඕපාදූප දාමය Gossip Chain	සම්භාවිතා දාමය Probability Chain	පර්ෂද දාමය Cluster Chain
---------------------------------	-----------------------------	-------------------------------------	-----------------------------

විධිමත් සන්නිවේදනය සිදු වන්නේ විධිමත් ව සැලසුම් කරන ලද අරමුණු ඉටු කර ගනු සඳහා විධිමත් ආකාරයෙනි. අවිධිමත් සන්නිවේදනය සිදු වන්නේ විධිමත් සන්නිවේදනයේ අඩුපාඩු හා හිඩැස් පාදක කර ගෙන ය. එම අඩුපාඩු හා හිඩැස් සම්පූර්ණයෙන් ම ඉවත් කළ නොහැකි නිසා ඕනෑ ම සංවිධානයක හෝ සමාජයක හෝ අවිධිමත් සන්නිවේදනය ද ක්‍රියාත්මක වේ.

7). විධිමත් හා අවිධිමත් සන්නිවේදන නිපුණතා

ඔබ විධිමත් සන්නිවේදනය පිළිබඳ ව එක් ආකාරයකින් නුත්, අවිධිමත් සන්නිවේදනය පිළිබඳ ව තවත් ආකාරයකින් නිපුණතා සංවර්ධනය කර ගැනීම පිළිබඳ ව කල්පනා කළ යුතු ය.

මෙහි දී පහත සඳහන් කරුණු කෙරෙහි ඔබගේ අවධානය යොමු විය යුතු ය.

1. විධිමත් සන්නිවේදනය සමාජ අවශ්‍යතාවක් වන අතර, එහි දී ඔබ කල්පනා කළ යුත්තේ සන්නිවේදකයා වශයෙනි. එනම් සන්නිවේදනය සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන්නා වශයෙනි.
2. අවිධිමත් සන්නිවේදනය ද සමාජ අවශ්‍යතාවක් වුවත්, එයට අයත් වන කටකතා, කේලාම්, ඕපාදූප ආදිය සමාජයට අහිතකර ලෙස බලපාන නිසා, එහි දී ඔබ කල්පනා කළ යුත්තේ අවිධිමත් සන්නිවේදනය සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන සන්නිවේදකයා වශයෙන් නොව, එයින් ලැබෙන සන්දේශ ග්‍රහණය කර ගන්නා ග්‍රාහකයා වශයෙනි.
3. මේ අනුව විධිමත් සන්නිවේදනයේ දී ඔබ දක්ෂ සන්නිවේදකයකු විය යුතු අතර, අවිධිමත් සන්නිවේදනයේ දී ඔබ බුද්ධිමත් ග්‍රාහකයකු විය යුතු ය.

අභ්‍යාස

ඒකල

1. කැඩපත ඉදිරියට ගොස් ඔබගේ මුහුණේ විවිධ ඉරියව් දක්වමින් ඒවායේ සන්නිවේදනාර්ථ ගැන අධ්‍යයනයක් කරන්න.
2. තමන්ගේ වැඩිහිටියකු සමග සාකච්ඡා කරන්න. එකිනෙකා අතර අදහස් හා තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම සඳහා භාවිත කරන ලද විවිධ සන්නිවේදන ස්වරූප ලැයිස්තුවක් සකස් කරන්න.
3. අන්‍යයන් කතා බස් කරන ආකාරය නිරීක්ෂණය කරන්න. ඔවුන් කතා කරන අතර අත පය, ඇස් , මුහුණ ආදී විවිධ ශරීරාංග යොදා ගන්නා ආකාරය පිළිබඳ ව ඔබට සිතෙන දේ සටහන් කරන්න.
4. ඔබේ ජීව දත්ත පත්‍රිකාවක් සකස් කරන්න.
5. සිවුපද හෝ නිසඳැස් කවි පන්තියක් නිර්මාණය කරන්න.

සමූහ

1. ඔබේ පාසලේ මාධ්‍ය සමාජය විසින් පවත්වනු ලබන මාධ්‍ය දිනය වැඩසටහන සඳහා යොදා ගත හැකි ශ්‍රව්‍ය හා දෘශ්‍ය උපකාරක මොනවාදැයි හඳුනා ගන්න. ඒවා යොදා ගන්නා ආකාරය සාකච්ඡා කරන්න.
2. ඔබගේ පාසලේ සංවිධාන සැලැස්ම කඩදාසියක නිර්මාණය කරන්න. ඉහළ සිට පහළට හා පහළ සිට ඉහළට ද හරස් අතට ද පාසල තුළ සන්නිවේදනය සිදුවන ආකාරය සාකච්ඡා කරන්න. එය සංවර්ධනය කිරීමට යෝජනා ඇතුළත් වාර්තාවක් සකස් කරන්න.
3. මෙම පරිච්ඡේදයේ ඇති රූප සටහනක් බ්‍රිස්ටල් බෝඩ් එකක ලස්සනට නිර්මාණය කරන්න. හැකි නම් පන්තියේ ප්‍රදර්ශනය කරන්න.
4. වචන භාවිතයෙන් තොර ව අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමේ භූමිකා රංගනයක් අත්හදා බලන්න.
5. විවිධ ශබ්ද හා සලකුණුවල පිළිගත් සන්නිවේදනාර්ථ දැක්වෙන ලේඛනයක් සකස් කරන්න. එය බ්‍රිස්ටල් බෝඩ් එකක සුන්දර ව නිර්මාණය කරන්න. හැකි නම් පන්තියේ ප්‍රදර්ශනය කරන්න.